

Щодо його діяльності під час війни, то він продовжує малювати. Остання його картина була присвячена 300-чю з дня народження Г.С. Сковороди. Її назва «Найнебезпечніший ворог» (за афоризмом Сковороди «Той ворог набагато небезпечніший, котрий прикидається твоїм другом»). Також одна з його картин бере участь у Міжнародному марафоні благодійних аукціонів по всьому світу 2022-2023 рр. українських художників на допомогу ЗСУ. Виставка відбудеться у Франції. Туди потрапила картина «Захисниця», що спочатку була присвячена подіям та бійцям АТО, але зараз набула нового сенсу.

Прокопенко П.
науковий керівник: Міщенко М.М.
НТУ «ХП»

ЖІНОЧІ МІФОЛОГІЧНІ ПЕРСОНАЖІ В УКРАЇНСЬКІЙ ДЕМОНОЛОГІЇ

З найдавніших часів основою побудови світогляду кожного народу була міфологія, органічну частину якої складала демонологія. Незважаючи на велику кількість назв демонологічних персонажів, демонологія слов'ян вважається досить однорідною. Завдяки цьому слов'янську демонологію відносять до прадавніх шарів народної культури. Існує велика різноманітність жіночих міфологічних персонажів в українській народній демонології. Вони отримували свої назви в залежності від розповсюдження по території України і не рідкістю було те, що персонажі з однаковими назвами мали суттєві відмінності в залежності від уявлень про них у населення різних регіонів України.

Умовно жіночі міфологічні персонажі поділяють на три групи. До першої групи відносять тих персонажів, які потрапили в традиційну міфологію через апокрифічну чи світську середньовічну літератури – це фараонки, люзони, мемозини, фалярони. До другої групи відносять русалок і близьких до них міфологічних персонажів – русалка, мавка, навка, діва, лоскотуха, лісна, панна, тощо. Персонажі цієї групи мають обмежений час перебування на землі. До третьої групи можна віднести демонічних персонажів, які стають

персоніфікаціями смерті (смерть), долі (доля), хвороб (чума, холера), днів тижня (п'ятниця, неділя) та стихійних явищ (повітруля). Ці персонажі, на відміну від русалок, можуть впливати на людей протягом усього календарного року.

У ряді жіночих міфологічних персонажів домінують персонажі другої групи. Умовно їх називають русалками, адже саме вони та схожі на них персонажі складають цю групу. За походженням русалки – це душі дівчат, які потонули під час купання, чи померлих напередодні вінчання, чи померлих неодружених дівчат. Усі вони антропоморфні створіння, але можуть змінювати свої іпостасі. За народними уявленнями, русалки мають здатність поставати в іпостасі білки, щура, кажана, жаби, риби, сороки, лебедя. Слобожанські русалки можуть змінювати зовнішність при переході в інший простір (в разі необхідності увійти в селянський дім вона набирає вигляду літньої жінки). На Херсонщині русалок уявляли собі маленькими, як ляльки. Світилка на Житомирщині сприймалася близькою до русалок і уявлялася у вигляді трьох свічок, що пересувалися полем. Русалку полуношницю уявляли собі в іпостасі копиці сіна.

Зазвичай русалки поставали у вигляді молодих гарних дівчат з довгим кучерявим волоссям русого кольору, яке прикривало їхнє оголене тіло. Східноукраїнських русалок уявляли у вигляді маленьких дівчаток. Їх ділили на дві групи: іменні (ті, яким встигли дати ім'я за життя) й безіменні (ті, які імені за життя не отримали). Іменні русалки вважалися красивими й довговолосими, а безіменні – потворними й безволосими. На Поліссі засвідчують, що русалки з'являлися у вигляді маленьких дівчаток у вінках, які йшли житом чи дорогою. У Карпатах мавки, навки окрім красивої зовнішності мали ще одну ознаку – зі спини їхні тіла були відкриті й виднілися всі внутрішні органи. Ще одну характерну рису виділяв В. Даль – суцільно мокре тіло або постійно мокре волосся. За віруваннями, русалки не могли далеко відходити від берега, адже для них існувала загроза обсохнути та померти. Русалки чесали гребнем волосся для того, щоб з нього стікала вода і їхні тіла були мокрими. Гребні

русалок ставали зосередженням магічної сили й допомагали залишатися живими.

За повір'ям, русалки несуть загрозу для людей, вони здатні заманити в воду та втопити, залоскотати до смерті, задушити, перетворити людину в предмет чи тварину. Українські русалки й близькі до них персонажі наділялися володінням людською мовою, вони могли спілкуватися як між собою, так і з людьми. Русалкам приписують вміння співати й танцювати. Різними звуковими проявами (крик, регіт, плач, сміх, мяукання) вони лякали людей. Своїх жертв вміли заманювали до себе за допомогою загадок чи навіть кликали їх по імені.

Отже, жіночі міфологічні персонажі української традиції розглядаються за стрижевним образом, яким можна вважати русалку. Жіночі персонажі також часто зіставляються з душами померлих людей, чортами, нечистою силою. Це засвідчує сильний вплив християнства на вірування, пов'язані з демонологією.

Савченко Д.В.
Науковий керівник: Красіков М.М.
НТУ «ХП»

ВАЛЕНТИНА МИХАЙЛІВНА СУХАРЄВА У ПАМ'ЯТІ ПОЛІТЕХІВЦІВ

З Харківським політехнічним інститутом пов'язано чимало дивовижних людей, і кожен зі своєю історією. Історія Валентини Михайлівни Сухаревої (1923–2021), Заслуженої артистки УРСР, доцентки ХП, режисерки, співзасновниці і багаторічної співкерівниці студентського народного театру «Політехнік», – не виняток. Це сильна духом жінка, яка зачаровувала всіх своєю манерою спілкування. До її думок прислухались не тільки студенти, а й викладачі. Вона була авторитетною людиною. Її доля була не з простих. Переживши війну, вона повернулася до своєї дитячої мрії – стати актрисою.

Валентина Михайлівна народилася у Харкові в сім'ї лікарів 5 жовтня 1923 року. Зі шкільних років вона ходила до харківського Палацу піонерів у драматичний гурток. У 1941 році на зимових канікулах учениця випускного